

Koetoiminta ja käytäntö

Liite 2.4.2001 58. vuosikerta Numero 1 Sivu 9

Kevätrypsi- ja kevätropsilajikkeita viljelyyn

YRJO SALO ja HANNELE SANKARI, MTT

Suomessa tuotettu kasviöljy käytetään elintarvikkeeksi. Öljynpuristuksen sivutuote, rouhe on puolestaan kotieläinrehujen tärkeä valkuaislähde. Kotimaisen raaka-aineen käytön turvaamiseksi on tärkeää pyrkiä säilyttämään kansallinen öljykasviviljelykiintiömme, 63 000 hehtaaria.

Kasvukaudella 2000 kevätrypsiä viljeltiin 51 300 hehtaarilla ja kevätropsia 1 200 hehtaarilla Tiken tilastojen mukaan. Rypsin viljelyala on laskenut, koska rypsin taloudellinen tuotto on vaatimaton. Rypsi on kuitenkin arvokas kasvi viljan esikasvina, ja sitä tarvitaan katkaisemaan yksipuolinen viljamonokulttuuri. Kevätrypsin satotaso on myös laskenut huolestuttavasti EU-jäsenyytemme aikana. Kattavaa selitystä tälle ei ole löytynyt, sillä kasvukausien epäedulliset sääolot selittävät vain osan satotason laskusta. Rypsi- ja rapsilajikkeet ovat 00-tyyppisiä. Niiden erukahappo- ja glukosinolaattipitoisuudet ovat alhaisia. Lajikeominaisuuksista tärkein on satoisuus. Uudet kevätrypsilajikkeet eivät ole kuitenkaan ratkaisevasti nostaneet satotasoa. Sadon laatuun on myös kiinnitettävä huomiota, jotta se täyttää öljynpuristamoiden vaatimukset.

Borealin Kultra, Valo ja Tuli

Kultra on mittarilajike rypsin lajikekokeessa. Se on melko satoisa ja sopii edelleen yleislajikkeeksi erityisesti I-vyöhykkeellä. Valo ja Tuli ovat Kultraa satoisimmat II- ja III-vyöhykkeillä. Nämä kolme Borealin lajiketta ovat kasvultaan ja sato-ominaisuuksiltaan hyvin samanlaiset. Tuli-lajike on kuitenkin pitkävärtisin, ja Valo-lajikkeen lehtivihreäpitoisuus on alhaisin. Neljäs Borealin lajike, Sisu, on lajikkeiston pitkävärtisin ja lakoa siinä on ollut yhtä paljon kuin Kultra-lajikkeessa. Kasvu-aika on päivän pitempi kuin muilla Borealin lajikkeilla. Satoisuus on ylittänyt Kultra-lajikkeen II- ja III-vyöhykkeellä. Lehtivihreäpitoisuus on alhainen.

Uutuuslajike Pouta

Mildolan uutuuslajike, Pouta, on ollut kokeissa vasta kaksi vuotta linjanumerolla MDA 1803. Tämä uutuuslajike on ollut varsin satoisa eri viljelyvyöhykkeillä. Varsi on Kultraa pitempi, mutta luja. Kasvu-aika on sama kuin Kultra-lajikkeella. Lehtivihreäpitoisuus on ollut lajikkeiston korkein. Lajikkeelle oli ensin ehdolla nimi Sanna. Harmoni on ruotsalainen, Svalöf Weibullin lajike. Se on ollut lajikekokeissa kolme vuotta.

Kasvuajaltaan se on kaksi päivää Kulta myöhäisempi. Satotaso on vähän Kulta-lajiketta parempi I- ja III-vyöhykkeillä. Valkuaispitoisuus on alhainen, mutta öljypitoisuus lajikkeiston korkein. Vanha Kova-lajike ei enää pärjää uudemmille lajikkeille satoisuudessa eikä muissakaan ominaisuuksissa.

Myöhäiset kevätropsit

Kevätropsilajikkeen tulee olla viljelyoloihimme riittävän aikainen ja satoisa. Erityisesti myöhäisimmät kevätropsit eivät välttämättä ehdi täysin valmistua, ja sadon lehtivihreäpitoisuus jää korkeaksi. Kevätropsilajikkeita on vähän. Vanha Kunto-lajike on jäänyt pois sekä viljelystä että kokeista. Hyola 38 on rapsiksi erittäin aikainen ja satoisa hybridilajike. Varsi on lyhyt, mutta herkkä lakoutumaan. Lajikkeen valkuais- ja lehtivihreäpitoisuudet ovat alhaiset. Myöhäisiä lajikkeita ovat Sponsor ja Ebony. Sponsor on ruotsalaislajike, joka on varreltaan luja. Satotaso on korkea, mutta sadon lehtivihreäpitoisuus on erittäin korkea. Ebony on kanadalainen, erittäin myöhäinen lajike. Sen satotaso jää matalaksi, mutta öljypitoisuus on puolestaan lajikkeiston korkein. Tämän myöhäisen lajikkeen lehtivihreäpitoisuus on korkea.

Lisätietoja:

Koetoiminta ja käytäntö 1/2001: 9 sähköposti yrjo.salo@mtt.fi puhelin (02) 431 4161.